

La configuració de la forma cooperativa 1842-1899

Les primeres cooperatives sorgiren de l'evolució de les formes d'organització pròpies de la classe obrera per millorar les seves condicions de vida durant el primer capítol de la Il·luminació en el país. S'impressionen en els plantejaments socials de Carl Marx, demanen a socors mutus a gremis i a les associacions obreres, ja ben establert el segle XIX.

L'arrelament als barris perifèrics 1899-1920

El 1899 les cooperatives van organitzar a Barcelona el Primer Congrés Cooperatiu Català amb 145 socis i un comitè delegat de 42 cooperatives, en representació de gairebé 7.000 socis entre Catalunya, però també d'algunes cooperatives de les Balears i d'una del País Valencià. S'hi creà la Cambra de Cooperatives, amb un organ gram, i les juntes comarcals. Aquell mateix any es reuní per primera vegada la Junta barcelonina a la Via de l'Engollet del Poblenou.

En 1912 el moviment havia crescut i es componien una setantena de cooperatives escampades per tota els barris obrers barcelonins i circumvencions properes com les Feries Col·lectives de Pla, que obríren a Sant Martí, a la seva de

Les grans cooperatives barcelonines 1920-1931

A partir de 1920, el moviment cooperatiu va intentar crear noves cooperatives, com comissions i subcomissions als barris obrers. Amb aquesta praxi una mesa social nomenava, les cooperatives feren unes antecapitalistes conjuntes. Així es fundà, iniciativa de 1920, la Unió de Cooperatives per a la Fabricació de Paquet per a Sopa, Paquet de 40 Cooperatives i Unió de Paquet de 40 Cooperatives, amb un total de 19.000 socis i un patrimoni de 2.400.000 pessetes el 1930.

L'apogeu del moviment cooperatiu 1931-1936

La instauració de la República. Fins al 1931, donà un impuls a l'oficina de cooperació. El nou director de l'oficina, al·lucinat per la promulgació de la primera llei d'emparament de cooperatives en aquell moment, va iniciar la creació i el desenvolupament de les cooperatives. Entre 1931-1934, les cooperatives barcelonines van créixer a 2.000 funcions associatives, l'increment més gran de la seva història.

La guerra i la unificació de les cooperatives 1936-1939

L'abandonament militar contra la República el 18 de juliol de 1936, va provocar un intercanvi de la producció. S'acumulà, igual que el moment anterior, com la remoció, en un primer moment, les cooperatives abandonades d'altres països que es trobaven a Catalunya, les cooperatives vivien un moment comú, malgrat ser antigues i noves, amb diferents especificitats de cada una de les seves activitats, que a conseqüència de la distribució d'actius, esgotaven productes com la llet en

els anys de després, el 1932, la via de consum agrari Estatut de Pioners de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu. Una societat creada el 1844 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu. Una societat creada el 1844 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu.

Orber col·legiat a Barcelona, els delegats de la quarantena d'associacions que hi van participar consideraren el cooperativisme com l'única via de transformació social. Aquell mateix any es va crear, per impuls de Ferrer i Guàrdia, la primera cooperativa de producció barcelonina, la Federació de Treballadors de la Indústria de Textils de Catalunya i l'Estat espanyol, La Obra de, i Mató. A l'any següent, el Congrés

El 1934 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu. Una societat creada el 1844 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu.

legals i les cooperatives a veure que professaran. Al final de juliol, cooperatives d'entitats que gaudirien d'una forma jurídica de la Via de l'Engollet del Poblenou, 1920, La Unió de Cooperatives de Treballadors de la Indústria de Textils de Catalunya, 1876, així com el Federatiu de la Barcelona, 1924, La Confederació Andalusista i Castellana, 1924, i la Unió d'Associacions d'obrers per primera vegada un cert aplec:

El 1934 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu. Una societat creada el 1844 tota a l'ència de la societat pionera de l'hoi, però ja a l'intel·lectualitat cooperatiu.

Projects comuns

Fàrmacs Populars

El 1906, Joan Sallés Anton promougué la creació de la Societat Cooperativa de les Fàrmacs Populars de Barcelona, amb l'objectiu de facilitar a les treballadores, i a les treballadors, l'accés a medicaments de qualitat i preu assequible. La primera fàrmaca popular s'inaugurà el 1907 al carrer 11 de l'Arc de Sant Jordi i el 1908 s'obriren dues més: Barcelona, i la de Sant Joan de Vilatorrada. El 1910, ja amb 300 socis, la Societat obrí una nova fàrmaca popular a Sabadell i una altra a Vilafranca del Penedès. No obstant això, el Col·legi de Farmacèutics presionava en contra de la creació, però agraïment les fàrmacs Populars aconseguí en totes les seves primeres cooperatives un contracte de compra dels productes.

Una moneda alternativa

Ferriades i cooperatives barcelonines, les cooperatives barcelonines van encetar una moneda alternativa a la moneda oficial, amb la intenció de facilitar la compraventa de la creació de fons col·lectius. L'emissió d'una moneda alternativa, l'única que gaudirien d'una forma jurídica de la Via de l'Engollet del Poblenou, 1920, La Unió de Cooperatives de Treballadors de la Indústria de Textils de Catalunya, 1876, així com el Federatiu de la Barcelona, 1924, La Confederació Andalusista i Castellana, 1924, i la Unió d'Associacions d'obrers per primera vegada un cert aplec:

Agrupació Femenina de Propaganda Cooperativa

La Gran Fèrria a l'ere de la propaganda de consum, al parer de les cooperatives, però no hi foren reconegudes com a subjecte polític. Per mitjà d'elles, amb l'assessorament de la República i amb la ajuda de la Unió de Cooperatives, es crearen les seccions que donaren lloc, el mes de 1932, a la creació de l'Agrupació Femenina de Propaganda Cooperativa. Promulgada per Maria Fontelles i impulsada per l'intercanvi cooperatiu Micaela Chacón, l'AFPC treballà organitzant de les seves primeres cooperatives i de les cooperatives i de les cooperatives. La creació de la Confederació Femenina de Propaganda Cooperativa, promulgada per Maria Fontelles i impulsada per l'intercanvi cooperatiu Micaela Chacón, l'AFPC treballà organitzant de les seves primeres cooperatives i de les cooperatives i de les cooperatives.

Productes Coop

La creació de la Confederació Femenina de Propaganda Cooperativa, promulgada per Maria Fontelles i impulsada per l'intercanvi cooperatiu Micaela Chacón, l'AFPC treballà organitzant de les seves primeres cooperatives i de les cooperatives i de les cooperatives. La creació de la Confederació Femenina de Propaganda Cooperativa, promulgada per Maria Fontelles i impulsada per l'intercanvi cooperatiu Micaela Chacón, l'AFPC treballà organitzant de les seves primeres cooperatives i de les cooperatives i de les cooperatives.

El cooperativisme i la Barcelona obrera

1842-1939

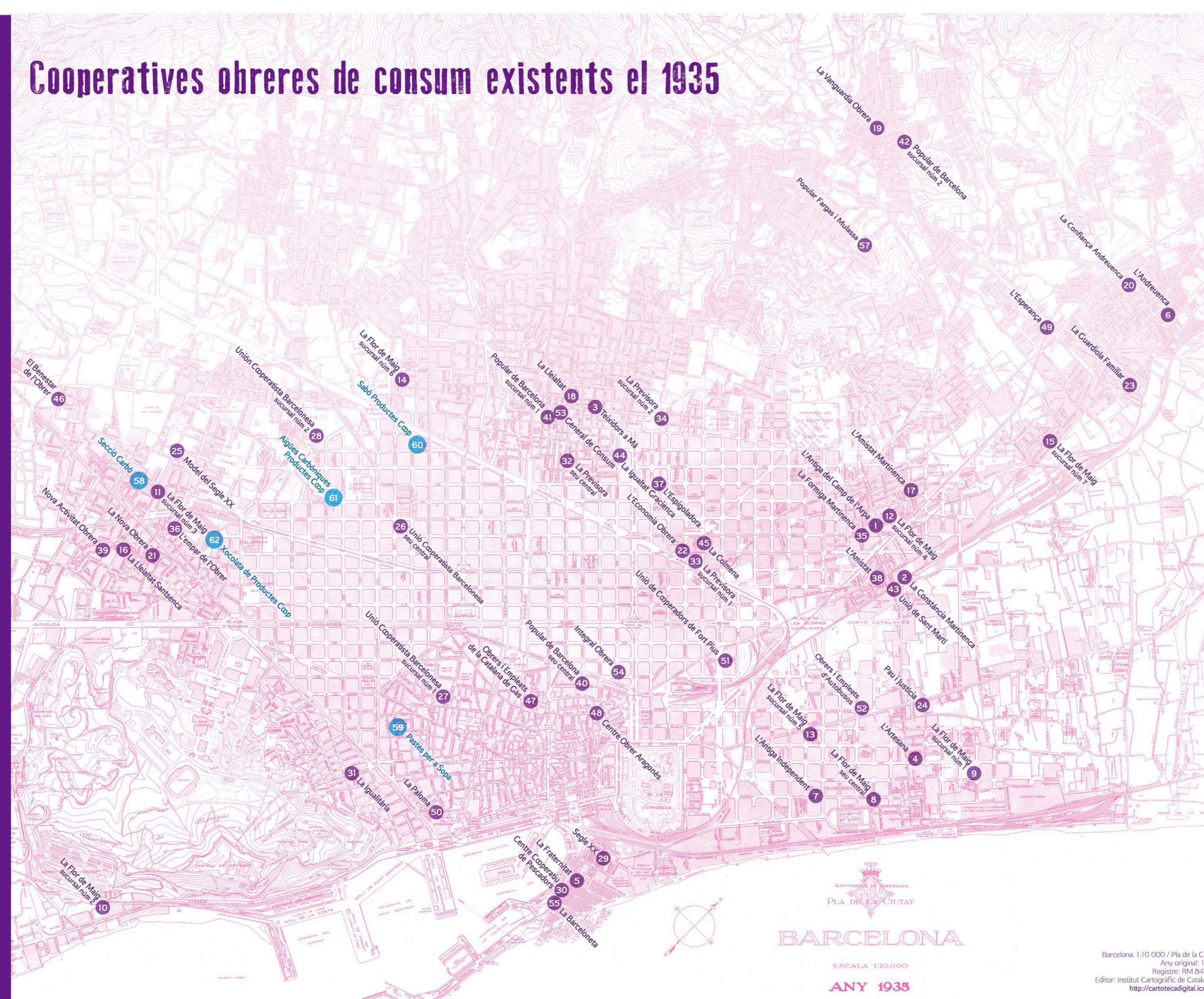
Entre mitjan segle XIX i 1939, el cooperativisme arrelà en els barris obrers de Barcelona per fer front a les dificultats econòmiques que patia el proletariat industrial. Partint de la solidaritat i l'ajuda mútua, les cooperatives es convertiren en institucions socials de primer ordre i organitzaren el consum, la producció i el crèdit de milers de famílies treballadores seguint els principis de la democràcia econòmica. Inicialment, destacaren les cooperatives obreres de consum, associacions de consumidors que, suprimint els intermediaris burgesos, compraven a l'engròs productes bàsics per aconseguir millors condicions de qualitat i preu, i que després els distribuïen entre les famílies associades. Amb els excedents de la compra mancomunada, desenvolupaven prestacions socials, culturals i educatives: escoles; fons de previsió per malaltia, vellesa o mort; caixes de resistència per a vagues, i mútues de salut. A partir de la fórmula autogestionària, les cooperatives milloraren la vida dels seus membres, tot aspirant a substituir les relacions socials capitalistes per la pràctica de la cooperació.

A Barcelona, les cooperatives de consum proliferaren sobretot en els antics pobles del pla, prop dels centres industrials i les fàbriques tèxtils, i foren fundades per obrers que, o bé professaven els ideals del republicanisme federal, o bé integraven les societats d'ofici que posteriorment evolucionarien cap als sindicats de classe. Partint d'origens ben modestos (uns baixos llogats, un sac de cigrons i un de patates, un bocoi de vi i una tina d'oli...), acabaren protagonitzant la vida quotidiana dels seus treballadors, amb edificis propis i singulars que albergaven ja no solament relacions econòmiques fraternals, sinó també una rica vida social i cultural. Les cooperatives de consum garantiren l'abastiment alimentari de les poblacions treballadores allunyades del centre barceloní, però també contribuïren a crear la identitat cultural dels antics pobles del pla de Barcelona. I, no menys important, exerciren de rereguarda col·lectiva en uns anys en què el conflicte de classes a la ciutat (vagues, locauts patronals, pistolisme, dictadura de Primo de Rivera...) situava els i les obrers en una indefensió social permanent. Formaren part, en definitiva, d'aquella Barcelona proletària que articulava la ciutat amb ateneus, escoles racionalistes i centres obrers.

En la Segona República, les cooperatives de consum arribaren al seu apogeu i durant la Guerra Civil, juntament amb les col·lectivitats industrials, vertebraren la nova economia revolucionària. Aquella economia obrera, tanmateix, seria escapçada de soca-rel amb l'entrada de les tropes feixistes a Barcelona el gener de 1939.

Durant la dictadura, la majoria d'aquelles cooperatives van desaparèixer, algunes les va desmantellar el nou règim, d'altres s'anaren esllanguint fins a tancar. A partir dels anys seixanta, tímidament, es van constituir noves cooperatives, algunes de consum, d'altres agràries o d'habitatge, i ja obertament des de 1976 van proliferar les cooperatives de treball. Totes, des d'aquelles primeres cooperatives de consum fa quasi 150 anys fins a les actuals, comparteixen uns mateixos principis, els set principis cooperatius formulats per l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI). En ple segle XXI, el cooperativisme segueix demostrant que hi ha una altra manera de practicar l'economia, amb totes les seves potencialitats i reptes.

Cooperatives obreres de consum existents el 1935

1. L'Antiga del Camp de l'Arpa
c/ Fontova 12 (1866)
2. La Constància Martinenca
c/ Escoles 10 (1868-1943)
3. Teixidors a Mà
c/ Terol 26 i 28 (1876-1986)
4. L'Artesana
c/ Marià Aguiló 66 (1876-1995)
5. La Fraternitat
c/ Sant Carles 9 (1879-1974)
6. L'Andreuca
c/ Cran de Sant Andreu 263
c/ Solidaritat 60 (1879-1979)
7. L'Antiga Independent
c/ Enna 156 (1887-1939)
actualment Ramon Turró

8. La Flor de Maig
c/ Doctor Trueta amb c/ Mad Ras 195
(1890-1948)
9. Sucursal núm. 1
c/ Curtidors 1 (1912)
actualment Pellaires
10. Sucursal núm. 2
pg. de Can Tunis 84
(sense dades)
11. Sucursal núm. 3
c/ Callieu 40 (1885)
12. Sucursal núm. 4
c/ Muntanya 62 (s.d.)
13. Sucursal núm. 5
c/ Pere IV 92 (s.d.)
14. Sucursal núm. 6
c/ Marià Cubi 184 (s.d.)
15. Sucursal núm. 7
c/ Martí Molins 10 (1902)

16. La Lleialtat Santsenca
c/ Olinelles 31 (1891-1941)
17. L'Amistat Martinenca
c/ Besalú 56 (1892)
18. La Lleialtat
c/ Montseny 47 (1892-2004)
19. La Vanguardia Obrera
c/ La Plana 10-18 (1894-1948)
20. La Confiança Andreuca
c/ Pons i Callarza 103 (1896-1939)
21. La Nova Obrera
c/ Cuaiana 22 (1897)
22. L'Economia Obrera
c/ Valencia 353 (1899-1962)
23. La Guardiola Familiar
c/ Bornina 54-56 (1899-1939)

24. Pau i Justícia
c/ Pere IV 228-230 (1899-1997)
25. Model del Segle XX
c/ Yolanda 18 (1901-1939)
actualment Violant d'Hongria 151
26. Unió Cooperatista Barcelonesa
c/ Vilatorrada 163 (1927-1978)
actualment Violant d'Hongria 151
27. Sucursal núm. 1
c/ Pau de la Creu (1932)
28. Sucursal núm. 2
c/ Gelabert (1932)
29. Segle XX
c/ Cinera 24 (1901-1988)
30. Centre Cooperatiu de Pescadors
pg. Joan de Borbó 53-53 (1901-1979)
31. La Igualtat
c/ Roser 35 (1902-1939)

32. La Previsora
c/ Llibertat 35 (1902-1946)
33. Sucursal núm. 1
c/ Sicília 197 (1931)
34. Sucursal núm. 2
c/ Zola 18 (1932)
actualment Pare Lainez
35. La Formiga Martinenca
c/ Mallorca 580 (1903)
36. L'Empar de l'Obrer
c/ Premià 13-15 (1905-1939)
37. L'Espigoladora
c/ Roger de Flor 270 (1907-1988)
38. L'Amistat
c/ Aragó 562 (1908-1939)
39. La Nova Activitat Obrera
c/ Jocs Florals 118 (1909-1958)

40. Popular de Barcelona
c/ Oriçosa 16 (1910-1939)
41. Sucursal núm. 1
c/ Pere Serafi 7 (1924)
42. Sucursal núm. 2
c/ Chapi 48 (1932)
43. Unió de Sant Martí
c/ Rossend Nobas 31 (1910-1939)
44. La Igualtat Gracienc
pg. Garcia Hernández 180
actualment Pg. de Sant Joan
(1913-1949)
45. La Colmena
ptge. Mayol 5 (1913-1939)
46. El Benestar de l'Obrer
c/ Comtes de Güell 42 (1914-1939)

47. Cooperativa d'Obrers i Empleats de la Catalana de Gas
c/ Montsió 3 (1921-1939)
48. Cooperativa del Centre Obrer Aragonès
c/ Sant Pere Més Baix 55 (1927-1939)
49. L'Esperança
c/ de la Jota 21 (1928-1939)
50. La Paloma
c/ Mina 20 (1929-1939)
51. Unió de Cooperadors de Fort Pius
c/ Ausias Marc 143 (1928-1939)
52. Cooperativa d'Obrers i Empleats de Companyia General d'Autobusos
c/ Llubana 106 actualment Roc Boronat
(1931-1939)

Barcelona. 1:10.000 / Pla de la Ciutat
Any original: 1935
Registre: RM 844617
Editor: Institut Cartogràfic de Catalunya
<http://cartotecadigital.icc.cat>

Les cooperatives de segon grau

58. Fusió de Cooperatives.
Secció Carbó
c/ Miquel Àngel 38 (1919)

59. Unió de Cooperatives per a la Fabricació de Pastes per a Sopa
c/ Aurora 11 bis (1920)

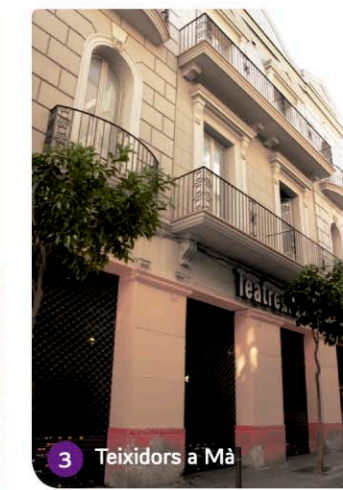
60. Fàbrica de Sabó de Productes Coop
c/ Londres 94 (1933)

61. Fàbrica de xocolata de Productes Coop
c/ Béjar 20 (1933)

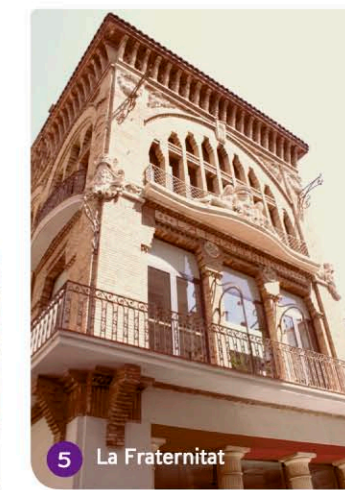
62. Fàbrica d'aigües carbòniques de Productes Coop
c/ Rosselló 86 (1935)

1. L'Antiga del Camp de l'Arpa

3. Teixidors a Mà

5. La Fraternitat

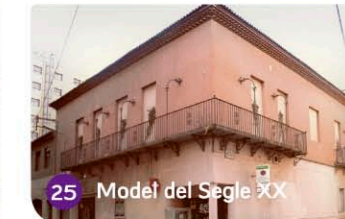
8. La Flor de Maig

16. L'Amistat Martinenca

24. El Pau i Justícia

25. Model del Segle XX

Edificis històrics del cooperativisme

Actualment gran part d'aquell patrimoni que van forjar les classes treballadores ha desaparegut o ha passat a mans privades. Molts d'aquests edificis es troben en situació d'abandonament o molt deteriorats per la deixadesa especulativa. Aquells que segueixen d'una manera o altra vinculats al moviment cooperatiu o cultural actual, són els que presenten un millor estat.

17. L'Amistat Martinenca

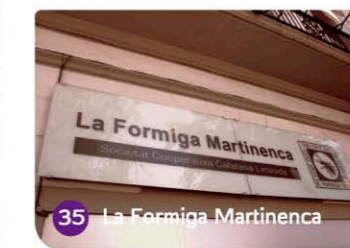
18. La Lleialtat

19. Vanguardia Obrera

21. La Nova Obrera

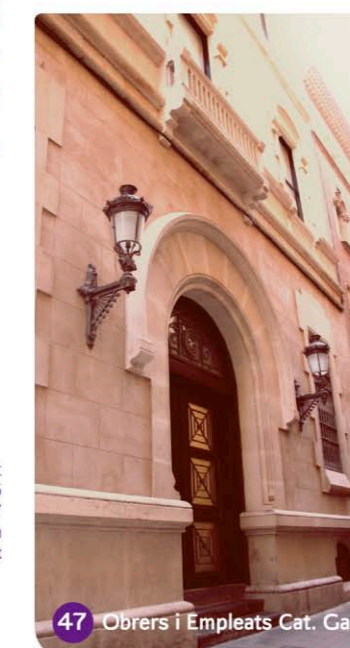
35. La Formiga Martinenca

36. L'Empar de l'Obrer

40. Popular de Barcelona

47. Obrers i Empleats Cat. Gas

52. Obrers i Empleats Autobusos

55. La Barceloneta

59. Fabricació de Pastes per a Sopa

Principis de l'Aliança Cooperativa Internacional

Són les línies generals per les quals s'han de regir totes les cooperatives del món. La seva primera formulació va correspondre als Pioners de Rochdale, fundadors de la primera cooperativa moderna el 1844. La darrera actualització data de 1995 i és obra de l'ACI. Els colors de l'arc de Sant Martí formen la bandera del moviment cooperatiu i cada un d'ells representa un dels set principis cooperatius.

- Adhesió voluntària
- Obertura democràtica
- Primitiv col·lectiva
- Independència política i religiosa
- Cooperació entre cooperatives
- Imparitàcia de Formació
- Interès per la comunitat

Troba la ubicació de les cooperatives a Google Maps >>

